

Економічне виховання в родині

Економічне виховання дитини — це проблема, яка від початку цілком покладена на плечі родини. Та необхідність економічної підготовки, починаючи з дошкільного віку, викликана реформуванням освіти в Україні, згідно з яким дошкільний заклад віднесено до першої ланки освіти.

Ази сімейної економіки та господарювання діти засвоюють за Фзразком сімейної моделі, наслідуючи власних батьків, впроваджуючи всі набуті знання в практику. Так виховувалися безліч поколінь, але хто сказав, що зараз це підходяща «метода», чому б нам не звернутися до більш професійного, раціонального підходу в економічному соціалізуванні дитини. Слід врахувати нинішнє стрімке становлення механізмів економічних відносин, а разом з тим й утворення певного стилю економічної культури. Виходячи зі змінених економіко-соціальних умов, необхідно переглянути і розробити інші методики та напрямки навчання дітей.

Економічне соціалізування вже давно не новий термін. Відомо, що в школі у десятому класі викладається предмет «Економіка» в якому даються базові поняття та уявлення про економіку, як соціальне явище. Виникає питання, а чому тільки в школі і лише в старших класах? "Чому нікого не дивує, що, наприклад, математичне мислення ми починаємо формувати у дитини ще в 2-3 роки, а економічне — на п'ятнадцять років пізніше, тоді, коли вона вже сформувалася як особистість?

Адже дитина від самого початку не відсторонена від економічного середовища своєї сім'ї та суспільства, де має місце велика кількість економічних процесів, понять, визначень. З самого раннього віку дітки з відкритими очима заглиблюються в яскраву телевізійну рекламу і люблять її більше ніж мультики або казки. Ще не вміючи до пуття говорити, дитина просить батьків щось купити їй, коли стоїть біля вітрини магазину, а тато з мамою несвідомо, але вже дають малюку перші уявлення про вартість («... це дорого коштує»), про гроші («...ми не заробили стільки грошей...»). Елементарні знання з економіки дитина отримує на побутовому рівні — у

спілкуванні з однолітками обговорюючи свої або чужі покупки, коли чує розмову батьків про планування сімейного бюджету, абсорбуючи в собі інформацію, що надходить з телевізора.

За словами психологів та педагогів, економічне виховання дітей краще всього починати в старшому дошкільному віці. І робити це необхідно комплексно, — вихователь у дитячому садочку, а батьки вдома.

Потрібні розроблені програми, адаптовані під відповідний вік, рекомендації у проведенні занять. Орієнтир необхідно тримати не тільки на вузького фахівця- педагога, а й на батьків, які будуть займатися зі своєю дитиною вдома, проваджуючи апробацію теорії отриманої в дитячому садку.

Не варто перевантажувати дитину теорією відірваності від реального життя, формування первинного економічного досвіду — головна мета в економічному вихованні дошкільника.

Питання про економічну освіту дітей було і є актуальним. З'явилося безліч художніх творів та ігор з економічним змістом для дошкільнят та молодших школярів. На основі сучасних досліджень існують спеціальні розроблені програми, завдяки яким діти знайомляться з економічними поняттями, категоріями, законами, в яких враховуються психолого-фізіологічні особливості дошкільнят.

Дослідження останніх років, реформування освіти в Україні, соціальні чинники — все свідчить про необхідність впровадження економічної освіти саме з дошкільного віку і про створення відповідних програм в дитячих дошкільних установах — це очевидно! Адже одна тільки сім'я такий вантаж відповідальності не підніме при всьому бажанні.

1. Розповідайте дітям про свою роботу.

Малюки не усвідомлять зв'язок між працею і грошима, якщо не будуть знати, ким працюють їхні батьки, як заробляють гроші на життя. Діти мусять розуміти, що робота має не тільки подобатися — вона повинна "годувати".

2. Не приховуйте від дітей своє матеріальне становище.

Звісно, малюкові немає потреби занурюватися в усі нюанси сімейного бюджету, але варто пояснити дошкільникові, куди йдуть гроші. Навчіть його зіставляти бажання з можливостями, миритися з деякими обмеженнями.

3. Не привчайте дітей до надмірностей.

Неприпустимо, коли дитина мало не щодня отримує від вас подарунки і ні в чому не знає відмови. Навчіть малюка обмежувати бажання.

4. Формуйте у дошкільника розумні потреби. Слухаючи дитячі "я хочу", частіше запитуйте: "А навіщо тобі це?". Не поспішайте задовольняти бажання, адже отримуючи все на першу вимогу, малюки переходять межу розумного.

5. Навчайте дітей ощадливості.

Не залишайте без уваги зіпсовані предмети, зламані іграшки, розірвані книги. Покажіть, як можна їх полагодити, продовжити термін служби пошкоджених предметів/

6. Допоможіть малюкам усвідомити вартість речей.

Діти не мають звикати до того, що усі поламані іграшки автоматично замінюються новими. У кожній речі малюки мусять бачити цінність. Адже її хтось створив своєю працею.

7. Залучайте дітей до роботи по дому.

Дошкільник може займатися домашньою роботою нетривалий час, тому, даючи доручення, розраховуйте сили дитини. Поступово у неї розвинеться самодисципліна, і вона буде виконувати навіть нецікаву роботу. І хоча робота малюка не досконала, не забувайте його заохочувати.

Чи потрібні дитині кишенькові гроші?

Кишенькові гроші – гроші, що видаються дитині на її дрібні розходи. Доки в нашому суспільстві існують грошові відносини, необхідно привчати малечу до розумних витрат. Діти одержують такий досвід, щось купуючи й витрачаючи кишенькові гроші. Вже 9-10-річним дітям дають гроші на сніданки, зошити, олівці та інше шкільне приладдя, на відвідання катка, театру, кіно тощо. Дитина сама планує свої витрати й вирішує, що важливіше

купити, а від яких покупок варто утриматися. Батьки допомагають їй, уникаючи дріб'язкової опіки.

А. С. Макаренко пише: «... потрібно так давати дітям гроші, щоб вони могли витратити куди хочуть – юридично, а насправді, щоб на кожному кроці гальмували своє бажання. Тільки за таких умов кишенькові гроші принесуть користь.»

Не варто давати дітям гроші понад потреби. Зайві гроші в недосвідчених руках заважають вихованню скромності, бережливості й інших позитивних якостей. В деяких сім'ях батьки дозволяють дітям мати скарбнички. Досвід показує, що скарбничка розвиває у дітей дух накопичення: прагнучи її наповнити, дитина починає економити, розмірковувати яким шляхом можна заробити гроші. І, найголовніше, починає замислюватися про вигідне використання цих грошей. Не варто рахувати кожен копійку, витрачену дитиною. Вона повинна знати, що до неї ставляться з довірою, що в розумному і можливому їй відмови не буде.

Постійні обмеження розвивають у дитини підвищений інтерес до грошей, довіра цей інтерес гасить. Найголовніше – дитина повинна розуміти, що гроші здобуваються працею, і знати їм ціну. Повчальним для дітей є приклад старших. Якщо діти бачать, що гроші, які заробили батько й мати, витрачаються на потреби всієї сім'ї що кожен член родини думає не стільки про себе, скільки про інших, що витрати здійснюються продумано, цілеспрямовано, у них виробляється гальмування, про яке говорив А.С. Макаренко, й розвиваються хороші риси характеру.

Що робити, якщо ви хочете навчити дитину розумно ставитися до грошей?

Перед тим, як давати поради своїй дитині, чесно признайтеся собі: чи вмієте ви самі розумно розпоряджатися своїми фінансами. Якщо ні, то навчання поки що починати не варто. Якщо ви радите одне, а самі на практиці чините інше, то нічого хорошого не вийде.

Видавайте дитині певну суму коштів на деякий час. При цьому можна порадити, як ними краще розпорядитися. Одну частину на поточні витрати, другу – на майбутнє. З'ясуйте, на якій підставі дитина отримує гроші: тільки тому, що вона член сім'ї, чи це пов'язано з її роботою, обов'язками по дому. В західній сімейній практиці, наприклад, розповсюджений другий варіант. Нам ближчий перший. В будь-якому випадку внесіть ясність, так як гіршим є третій варіант, коли дають гроші тому, що люблять, а потім вимагають за це винести сміттєве відро.

Чи варти дітям знати про сімейний бюджет? В деяких сім'ях батьки прагнуть звільнити дітей від всіляких життєвих турбот і таким чином створити їм щасливе, безпечне дитинство. Батьки залишають дітей у невіданні стосовно матеріальних можливостей сім'ї й тієї повсякденної праці дорослих, яка забезпечує сімейне благополуччя. Діти не знають ціни грошам, стають непомірно вимогливими, егоїстичними, неспроможними переживати труднощі.

Тому доцільно залучати дітей до складання сімейного бюджету, до планування доходів і витрат. Яким буде в цьому місяці загальний заробіток, скільки доведеться сплатити за квартиру, за комунальні послуги, витратити на харчування, що придбати?

Готуючи дітей до життя, ми повинні поступово привчати їх жити за коштами, найкращим чином витрачати гроші, знати їм ціну, берегти трудову копійку.